

УДК 81'243:331.101.3

СПОСОБИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Тарасенко М.І., старший викладач
кафедри іноземних мов

Одеський національний економічний університет

У статті розглядається важливість іноземної мови для підготовки сучасного фахівця. Аналізується роль мотивації в засвоєнні іноземної мови, яка вже багато років знаходиться в центрі зацікавленості дослідників. Представлені шляхи підвищення мотивації у студентів немовних вишів до вивчення іноземної мови.

Ключові слова: мотивація навчальної діяльності, види мотивації, мотиви, вивчення іноземних мов, пізнавальний інтерес.

В статье рассматривается важность иностранного языка для подготовки современного специалиста. Анализируется роль мотивации в усвоении иностранного языка, которая уже много лет находится в центре заинтересованности исследователей. Представлены способы повышения мотивации у студентов неязыковых вузов к изучению иностранного языка.

Ключевые слова: мотивация учебной деятельности, виды мотивации, мотивы, изучение иностранных языков, познавательный интерес.

Tarasenko M.I. WAYS TO IMPROVE STUDENTS 'MOTIVATION FOR STUDYING FOREIGN LANGUAGE

This article considers the importance of a foreign language for the training of a modern specialist. The role of motivation in mastering a foreign language that has been at the center of researchers' interest for many years has been analyzed. The ways of increasing the motivation of students of non-linguistic higher educational institutions to study a foreign language are presented.

Key words: motivation of educational activity, types of motivation, motives, study of foreign languages, cognitive interest.

Постановка проблеми. Аналіз змісту й особливостей професійної діяльності сучасного студента значною мірою зумовлює структуру, цілі, зміст і характер навчально-виховного процесу, сприятливі педагогічні умови забезпечення професійної підготовки майбутнього фахівця, її рівень і якість. Все це, своєю чергою, виявляє серйозні педагогічні проблеми пошуку способів підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови. Перед викладачами ВНЗ виникає серйозне питання: як поліпшити заняття з іноземної мови, як зацікавити студентів та як спонукати їх до подальшого вивчення іноземної мови. Однією з необхідних умов формування висококваліфікованих фахівців є свідоме і глибоке вивчення іноземної мови. В сучасних умовах практично в усіх сферах діяльності підвищуються вимоги до рівня володіння іноземною мовою випускниками ВНЗ [1, с. 59–63].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у вивчення іноземної мови зробили Ф. де Соссюра, Л. Щерба, О. Потебня та інші. Сучасні уявлення про мотивацію беруть свій початок у концепції О.М. Леонтьєва, С.Л. Рубінштейна, Д.М. Узнадзе [2–4]. Сучасний український дослідник проблем мотивації студентів, у

тому числі, до вивчення іноземної мови, Н.О. Аристова основним критерієм її формування та підвищення вважає наявність пізнавальних мотивів, наявність позитивних емоцій, цілей, які викликає процес навчання, зокрема вивчення іноземної мови [5]. Аналіз останніх досліджень дає змогу зробити висновок, що мотивація розглядається як:

- 1) передумова і умова навчання;
- 2) результат навчальної діяльності.

У сфері педагогіки мотивація вважається найбільш вивченим і безперечним чинником успішності навчання загалом і вивчення іноземної мови у ВНЗ зокрема. Вона є пусковим механізмом будь-якої діяльності (праця, спілкування, пізнання). П.М. Якобсон визначає три типи мотивації навчання [6]:

1. мотивація, яка може бути названа «негативною», під якою він розуміє спонуку студента, яка приведе до неприємностей (дорукання з боку батьків, викладачів та однокурсників);
2. мотивація, яка має позитивний характер, але також пов'язана з мотивами;
3. мотивація, яка визначається вузько особистими мотивами студентів: шляхи до власного благополуччя, схвалення людей тощо.

На думку П.М. Якобсона, спонукає навчатися сам процес набуття знань, і студент отримує насолоду від процесу і результатів пізнавальної діяльності, відкриття нового, реалізація своїх здібностей та можливостей [6].

Крім цього, дослідники Н.Д. Гальсікова і Н.І. Гез наполягають на тому, що навчання іноземній мові має стимулювати високу особистісну мотивацію студентів у спілкуванні цією мовою та її вивченні. Вільне використання мовних засобів не є повним засвоєнням іноземної мови [7].

Постановка завдання. Метою статті є визначення ролі мотивації у процесі навчання студентів та розкриття педагогічних умов, за яких виникає позитивна мотивація до вивчення іноземної мови у ВНЗ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нині питання вивчення іноземної мови набуває важливого значення. Знати мову стає необхідним з огляду на розвиток міжнародних відносин. Разом із тим не завжди студенти розуміють важливість вивчення іноземної мови і готові серйозно ставитись до її вивчення. У світлі цього завдання педагога розширюються – крім власне навчання, з'являються нові завдання, пов'язані зі створенням мотивації до вивчення іноземної мови. Складність проблеми мотивації студентів до вивчення іноземних мов і взагалі до навчання зумовлює чисельність розуміння її структури, функції. По перше треба визначитись з поняттям «мотивація». Мотивація – це те, що знаходиться в людині «всередині». До поняття «мотивація» входить цілий комплекс аспектів, під якими розуміється система прагнення, інтереси, потреби, мотиви, цілі [8].

Існує зовнішня і внутрішня мотивація. На формування зовнішньої мотивації можуть впливати вчитель, друзі, знайомі, необхідність скласти залік чи іспит. Поява внутрішньої мотивації – це тривалий і складний процес, коли людина сама усвідомлює необхідність вивчення іноземної мови для досягнення поставленої мети [9, с. 74–78]. Одним з основних завдань викладання у ВНЗ є підвищення в структурі мотивів студента питомої ваги внутрішньої мотивації, змістовно близької до навчальної діяльності.

З мотивацією тісно пов'язані мотиви. Існує кілька визначень поняття «мотив».

1. Це думки, прагнення людини, які пов'язані з усвідомленням тих чи інших потреб, які спонукають її до діяльності.

2. Усвідомлена причина, що є в основі вибору вчинків особистості.

3. Спонукування людини до діяльності, які пов'язані із задоволенням потреб у сукуп-

ності зовнішніх або внутрішніх умов, що визначають її спрямованості (мотивацію).

А.Н. Щукін вважає, що принцип мотивації базується на розумінні мотиву як спонуки до діяльності, яка пов'язана із задоволенням потреб людини. Викладачу важливо знати мотиви, що лежать в основі діяльності студентів та вміти підтримувати позитивну мотивацію навчання. Цього можна досягти завдяки доцільній організації занять, протягом якого максимально враховуються інтереси студентів та їх мотиви навчання. Викладачу важливо знати потреби, якими користуються студенти, йому треба завжди підтримувати мотивацію навчання іноземних мов на високому рівні [10, с. 161–162].

Відсутність мотивації до вивчення іноземної мови, нерозуміння її важливості в сучасному житті значно ускладнює роботу викладачів іноземної мови в неможливому ВНЗ. Тому вони не завжди можуть забезпечити володіння мовою на такому рівні, який дав би змогу використовувати її у фаховій діяльності [9, с. 74–78].

Багато досвідчених викладачів іноземних мов справедливо зазначають, що неможливо навчити мови людину, в якій відсутня мотивація. Лише зацікавленим особам, які поставили перед собою певну мету, набагато легше, швидше і з великим задоволенням вивчити іноземну мову. Саме мотивація є гарантією всього процесу навчання [9, с. 74–78].

Підвищувати мотивацію у студентів до вивчення іноземної мови можна шляхом інтерактивних та особистісно зорієнтованих педагогічних технологій. Розглянемо деякі шляхи підвищення мотивації студентів щодо вивчення іноземної мови.

1. Поставити перед студентами точну мету. Пояснити студентам, що розвивати мотиви цієї мети дуже важливо. Тому обов'язковим є організація такого процесу, де ставиться завдання, які потрібно досягти. Тобто кожне заняття щодо теми або іншого рішення проблеми мусить бути націлене на результат, щоб студенти могли бути задоволені успіхом у діяльності.

2. Мотивувати студентів до активності використання іноземної мови в інших місцях обміну інформацією (інтернет-форумах, онлайн-курсів тощо). Наприклад, зацікавлений студент може знайти потрібну або улюблену книгу в інтернеті, за допомогою спеціальних програм перекласти незнайомі слова чи фрази, а за допомогою аудіокниги зможе закріпити результат.

3. Надати студентам змогу вільно спілкуватись між собою іноземною мовою шляхом альтернативних форм: конференції,

відвідування музеїв, професійні установи, компанії тощо.

4. Запровадження системи публікації успіхів студентів.

5. Запровадження рейтингової оцінки студентів.

6. Розширення можливості самореалізації студента.

Викладачам вищого навчального закладу дуже важко переконати студентів у важливості вивчення іноземної мови, якщо у нього абсолютно відсутній інтерес до цього. Оскільки іноземна мова має бути не просто однією із загальноосвітніх дисциплін, а стати однією зі складових частин професійної підготовки, викладачам спеціальних дисциплін варто об'єднати свої зусилля з викладачами іноземних мов і всіляко сприяти зростанню позитивної мотивації вивчення мови [9, с. 74–78].

Не останнім фактором підвищення мотивації до вивчення іноземної мови є змога продовжити навчання в одному з європейських ВНЗ. Перспектива працевлаштування за кордоном або на одному з відомих підприємств у нашій країні також сприятиме зацікавленості студентів [9, с. 74–78].

Якщо студенти вмотивовані, їх задоволення від навчання може призвести до якісного результату.

Висновки з проведеного дослідження.

Розглянувши проблему мотивації студентів до вивчення іноземної мови, ми бачимо, що можливостей для підвищення мотивації існує багато. Безліч чинників впливають на спонуку студентів до навчання: інтерес до дисципліни, сприйняття її повноцінності, загальне бажання виконувати поставлені задачі тощо. Іноземна мова має бути важливою складовою частиною фахової підготовки студентів немовних ВНЗ.

З метою підвищення у студентів мотивації до вивчення іноземної мови викладачу варто пояснювати, що вивчення іноземної мови є частиною загальноосвітнього процесу, який дає змогу розширити світогляд. Це стає необхідною передумовою розуміння значення іноземної мови в сучасному світі, подальшого вдосконалення мовних та

професійних знань, умінь, навичок. Згодом зовнішня мотивація сприятиме формуванню внутрішньої мотивації, що дасть змогу студентам активно оволодівати знаннями [9, с. 74–78].

Не всі студенти будуть мотивовані однаковими бажаннями, цінностями. Є студенти, які будуть мотивовані схваленням інших. Тому викладач має пам'ятати, що йому треба розвивати у студентів відчуття впевненості та успішності, створювати на заняттях атмосферу конкурентності, підбачати завдання так, щоб постійно підтримувати внутрішню мотивацію до вивчення іноземної мови у студентів.

Також варто підкреслити роль професійно-педагогічних якостей викладача: педагогічного мислення, спостережливості, загальної і педагогічної ерудиції, дотепності і гнучкості мислення, передбачення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Клепкова Т.Г. Професійно орієнтоване навчання іноземної мови на заключному етапі у немовному вищому закладі освіти. Вісник КНЛУ. Серія «Педагогіка та психологія». К.: Видавничий центр КНЛУ, 2001. Вип. 4. С. 59–63.
2. Леонтьев А.Н. Избранные психологические произведения: В 2 т. М.: Педагогика. Т. 2. 1983. С. 320.
3. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. М.: Учпедгиз. 1946. С. 704.
4. Узнадзе Д. Н. Психологические исследования. М.: Наука. 1966. С. 404–407.
5. Арістова Н.О. Формування мотивації вивчення іноземної мови у студентів вищих нелінгвістичних навчальних закладів. URL: <http://disser.com.ua/content/350944.html>.
6. Якобсон П.М. Психологические проблемы мотивации в поведении человека. М.: Просвещение. 1969. С. 317.
7. Гальскова Н.Д., Гез Н.И. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика. М.: Издат. центр «Академия». 2004. С. 151.
8. Gary N. Chambers. Motivating language learners in practice; 12. Multilingual Waters, 1999.
9. Волошина Г.Г. Шляхи підвищення мотивації у навчанні іноземним мовам студентів немовних вищих навчальних закладів. Іноземні мови. 2014. С. 74–78.
10. Щукин А.Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика. М.: Филоматис. 2004. С. 161–162.